

Білет № 14

1. Алгоритмічна система Тьюрінга. Машина Тьюрінга.
2. Методи розробки ефективних алгоритмів. Метод “Поділяй і володарюй”.
3. Довести елементарність функції $f(x_1, x_2) = (x_1 + x_2)^2$.

1. Алгоритмічна система Тьюрінга. Машина Тьюрінга

Машина Тьюрінга - математична модель пристрою, який породжує обчислювальні процеси. Її використовують для теоретичного уточнення поняття алгоритму та його реалізації.

На знімальному рівні машина Тьюрінга (МТТ) є деякою ілюстративною машиною, яка складається з трьох головних компонент: інформаційної стрічки, головки для зчитування і запису та керуючого пристрою (КПТ). Інформаційна стрічка призначена для запису вхідної, вихідної та проміжної інформації, яка виникає внаслідок обчислень. Вона потенційно безмежна в обидва боки і розбита на окремі, не пропущені комірки, в кожному з яких можна помістити один символ алфавіту $\Sigma = \{s_1, s_2, \dots, s_k\}$, фіксованого для кожної МТТ. Цей алфавіт називають зовнішнім алфавітом машини.

Головка зчитування і запису - спеціальний чутливий елемент здатний читати і змінювати вміст комірки, змінюючись уздовж стрічки по комірках вліво і вправо. Вона рухається так, що в кожен момент часу t містить навпроти однієї певної комірки, і вважають, що в цей момент машина "сприймає" символ, записаний в цій комірці.

Приклад керування - керує всією роботою машини відповідно до заданої програми обчислень. У кожному момент часу t функціональний механізм перебуває в одному з станів, множина яких $Q = \{q_1, q_2, \dots, q_n\}$ зафіксована для кожної МТТ і яку називають внутрішнім алфавітом. В множині Q виділяють два особливі стани: початковий (q_1) і заключний (q_n), що відповідають запуск і зупинку машини.

2. Функціонування МП відбувається дискретними кроками, які складаються з трьох елементарних операцій:

1) символ s_i , на якому вказує головка в цей момент, замінюється іншим символом алфавіту S : $s_i \rightarrow s_j$

2) головка зсувається на одну позицію вліво (L) чи вправо (R) або ж залишається на місці (H).

3) функціональний механізм змінює свій стан на новий з алфавіту Q : $q_i \rightarrow q_n$

П. Роботу машини Тюрінга формально можна описати за допомогою конфігурацій. Під конфігурацією МП в момент часу t , що позначимо K_t розуміємо такі члени:

• конкретне заповнення клітирок стрічки в момент t бачимо алфавіту S .

• конкретне положення головки на стрічці в момент часу t .

• стан q -ного механізму в цей момент.

Піді процес роботи МП розуміємо в послідовній зміні конфігурацій: $K_0 \rightarrow K_1 \rightarrow \dots \rightarrow K_F$. Результатом роботи машини в такому разі вважають слово, яке буде записане на стрічці в заключній конфігурації з визначеною станом q_F .

Задача складності. Тим МП дорівнює найбільший k -ий крок зростаючого до n під час опрацювання входу довжиною n . Якщо на деякому вході довжиною n МП не зупиняється, то задача складності не визначена.

Висхідна складність S_n МП дорівнює максимальній висхідній яку потрібно пройти головці під час опрацювання входу довжиною n . Якщо головка на цьому вході невизначено довго рухається, то S_n на цьому вході не визначена.

Командою МП назив. п'ятирідку: $\langle s_i, q_i \rangle \rightarrow \langle s_j, q_n, Z \rangle$ де Z - одна з дій (зсув вліво, вправо чи на місці) - $\{L, R, H\}$ команда означає заміну s_i на s_j , q_i на q_n і зсув головки згідно з Z . Можливі 2 команди не можуть мати однакових лівих членів, або q_F в лівій частині. Сукупність команд називають програмою МП.

2. Методи розв'язки ефективних алгоритмів. Метод "Погіндій на Володарній"

• Метод гасикових чіпів - для розв'язку тропічної задачі використовують послідовність простіших задач, рішення якої є меншими версіями поточної.

• Метод підіалу починається з прийняття поточного припущення або обчислення поточного р-ку задачі.

Потім відбувається якнайшвидший рух "вгору" від н-вого роз-ку в напрямі до "кращих" роз-ків. Коли а-ти досягає такої точки, з якої більше неможливо рухатись вгору - алгоритм зупиняється. Алгоритм не гарантує, що р-к буде оптимальним.

• Метод відраховування назад - починаємо з чіпів на р-ку. Рухаємось назад за напрямом до поточного до-ння задачі. Далі, якщо це дії оборонні, рухаємось знову до розв'язку. Широко використовується для р-ння логічних.

• Рекурсія - процедура, яка прямо чи опосередковано звертається до самої себе. Застосування цього а-типу дозволяє побудувати зрозумілі, стислі, елегантні і ефективні алгоритми, якщо використати рекурсію в поєднанні з іншими методами.

Метод «поділяй і володарюй» (ПіВ)

ПіВ мають рекурсивну структуру. Такі алгоритми часто розробляють за допомогою методу каскованих чіпелі.

У методі ПіВ на кожному рівні рекурсії виділяють три етапи:

1. Поділ на декілька простіших підзадач.
2. Рекурсивне р-ння цих підзадач. Коли обсяг підзадачі достатньо малий, виділяють задачі роз-зують безпосередньо.
3. Комбінування розв'язку вихідної задачі з р-ків допоміжних підзадач.

ПіВ (дані, N , $p-k$)

якщо $(N \leq \text{max.розмір})$

піді: Прямий-розв'язок (дані, N , $p-k$)

інакше:

Позн-дані (дані, N , підмножини, розмір-підм., M)

для $i=1$ до M

ПіВ (підмнож. $[i]$, розмір-підм. $[i]$, підрозв'язки $[i]$)

Комбінація-розв'язків (підрозв'язки M , $p-k$).

3. Довести элементарным способом $f(x_1, x_2) = (x_1 + x_2)^2$

$$(x_1 + x_2)^2 = x_1^2 + 2x_1x_2 + x_2^2 = S^3(+, S^3(x_1, I_1^2, I_2^2), S^3(+, S^3(x, I, S^3(x, I_1^2, I_2^2)), S^3(x, I_2^2, I_2^2)))$$

або

$$(x_1 + x_2)^2 = (x_1 + x_2)(x_1 + x_2) = S^3(x, S^3(+, I_1^2, I_2^2), S^3(+, I_1^2, I_2^2))$$

5.